

Vízgyűjtő-gazdálkodási terv Környezeti vizsgálat (SKV) módszertan és ütemterve

Készítette: Respect Kft.

Budapest

2009. február 23.

Tartalomjegyzék

1. Bevezető	3
1.1. Az előzetes értékelés szerepe a stratégiai tervezésben	5
1.2. Stratégiai környezeti vizsgálat és környezeti szempontú értékelés	5
1.3. Keretfeltételek, kapcsolódó döntéshozatali folyamatok és érintett intézmények	6
1.4. Módszertani alapelvek	6
2. Módszertan bemutatása	7
2.1. A tervezési folyamat környezeti szempontú elemzése: VGT készítési folyamatának vizsgálata	8
2.2. A tervezési és programozási felelősök, valamint az környezeti szempontú értékelések, illetve az SKV készítői közötti egyeztetések, és azok folyamatának és dokumentálásának rendje	9
2.3. Partnerségi eljárások egyeztetések folyamatának és dokumentálásának rendje véglegesítése	10
2.4. Értékelési kritériumok összefoglalása	10
2.5. A helyzetértékelés környezeti fenntarthatósági szempontú értékelése	13
2.6. Az egyes intézkedéscsoportok környezeti fenntarthatósági szempontú értékelése	13
2.7. A terv környezeti fenntarthatósági szempontú minőségének, hatékonyságának, konzisztenciájának és koherenciájának összefoglaló értékelése	13
2.8. Tartalmi szempontok és kritériumok a tervezés és végrehajtás számára – amelyeket a később kidolgozásra kerülő dokumentumokba, pályázati kiírásokba célszerű beépíteni	14
2.9. Az intézményrendszerre és a kapcsolódó eljárásrendekre vonatkozó programelemek vizsgálata és értékelése javaslatok, kritériumok megfogalmazása	14
2.10. A környezeti fenntarthatósági szempontú értékeléshez szükséges indikátorok és mutatók, valamint az indikátorok kialakításának módszertanának értékelése, illetve javaslatok azok véglegesítésére	15
2.11. A követő intézkedések, monitoring és értékelési rendszer értékelése, illetve javaslatok azok véglegesítésére	15
3. Partnerségi folyamatok kezelése, módszertani, eljárási leírása	16
3.1. A partnerségi folyamat, egyeztetési eljárás indokoltsága	16
3.1.1. Jogszabályi előírások	17
3.2. A partnerségi folyamat részletezése	19
3.3. A partnerségi folyamatban alkalmazott módszerek	20
3.4. A partnerségi folyamat dokumentálása	20

Az országos vízgyűjtő-gazdálkodási tervezéshez kapcsolódó stratégiai környezeti vizsgálat (SKV) Módszertani megközelítés

Változat 4.0 20090223

1. Bevezető

Jelen dokumentum célja, hogy röviden felvázolja a vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés (VGT) stratégiai környezeti vizsgálatának (SKV) megvalósítási folyamatát és a készülő módszertan alapjait bemutassa. A folyamatterv (munka és ütemezési terv) illetve a módszertan a tervezőkkel való egyeztetést követően készíthető el, figyelembe véve a tervezés menetét.

Indokoltság

- (1) A (stratégiai) környezeti vizsgálat készítését a 2/2005. (I.11.) Korm. rendelet írja elő a VGT tekintetében.
- (2) Egyre erősödő elvárás a társadalom részéről a környezeti és fenntarthatósági szempontok megfelelő figyelembevétele a döntéshozatali folyamatokban annak érdekében, hogy társadalmi, környezeti és gazdasági szempontból is körültekintő döntéssel fenntartható módon kezeljük, fejleszthessük a tájat és a természeti erőforrásainkat, mint amilyen a víz és a ráépülő ökoszisztémák.

Az SKV folyamata

Az SKV folyamata a hazai és a nemzetközi gyakorlatot tekintve akkor hatásos és költséghatékony, ha már a tervezési folyamat legelején együtt indul a tervezéssel. Alapvető haszon egy korai indítás esetében, hogy a VGT tervezésben szereplő környezeti szempontú elemzések, vizsgálatokhoz az SKV szervesen illeszkedve, hatásosan képes segíteni a folyamatot, anélkül hogy ismételné már elvégzett lépéseket, munkafolyamatot. Másik jelentős haszon, hogy a VGT társadalmi egyeztetéseihez kapcsolódóan kerülhet sor az SKV folyamatában előírt egyeztetések megvalósítására, szintén elkerülve a kettőzött egyeztetési folyamatot, párhuzamosságokat. A harmadik legfontosabb érv a korai indítás mellett, hogy a VGT tervezés döntési folyamatába szervesen beilleszthetővé válik a SKV folyamat egyes szakaszai során elkészült vizsgálati eredmények mérlegelése, figyelembevétele, amelyet megfelelően dokumentálva a tervezési folyamat végére egy kész SKV dokumentumban láthat viszont a döntéshozó, a környezet védelméért felelős szerv és a társadalom, teljesítve a rendelet követelményeit. **Mindazonáltal a tervekészítés folyamatát követően azonnal rendelkezésre állnak jóváhagyást szolgáló döntés jogszabályi feltételei, és ezzel jelentős időt lehet megtakarítani.**

A VGT folyamata, erről a fent kifejtett lehetőséget illetően, már bizonyos mértékig megkésett, mivel a 2. fázisban kezdődik az SKV. **Az SKV az országos VGT-re készül, amely 42 tervezési alegységre és 4 rész-vízgyűjtőre készülő terven alapul.** Láthatóan igen összetett és sokrétű, szerteágazó tervezési és döntési folyamat a VGT tervezése, amelyhez az SKV folyamatát illeszteni szükséges.

A Főfelügyelőség (aki az országos VGT tekintetében érintett felelős, többiben a felügyelőségek) és a bevonásra kerülő környezetvédelemért felelős országos szervek a rendelet 3. mellékletében kerültek meghatározásra. A Főfelügyelőség és a Országos Tisztifőorvosi Hivatal szerepe különösen jelentős, hiszen ezek a szervek az SKV átfogó témaköreiért felelős hatóságok. A környezet védelméért felelős szervek, így a Főfelügyelőség számára rendkívül lényeges, hogy már a folyamat kezdetén áttekintéssel bírjon a várható lépésekről és részvételi feladatokról. A rendeletben előírt szakaszokon túl célszerűnek látszik és a folyamat gördülékenységét segíti, ha a Főfelügyelőség nem csak az elkészült tervet és az SKV-t kapja meg, hanem az országos VGT tervezési folyamat döntési pontjaihoz tarozó tanácskozásokról és társadalmi részvételi lépésekről is értesül, illetve a három szakaszra bontott folyamat egyes szakaszairól összefoglalóan tájékoztatást kap.

Végezetül rendkívül fontos, hogy a tervezési folyamat minden szereplője megfelelően tájékozott legyen és felkészülhessen kapacitások tekintetében is a tervezés mellett az SKV-ban való részvételre is. Ennek érdekében az SKV megkezdésekor nem lehet eltekinteni egy rövid felkészítéstől, illetve a folyamatban résztvevők kapacitását az SKV-ra is tekintettel kell kialakítani (a felügyelőségek és főfelügyelőség tekintetében is). **A PP (helyi szervezők és a tervezők) felkészítés keretében SKV folyamatra vonatkozó tájékoztatást is szükséges tartani.**

Fontos kiemelni, hogy az SKV a VGT tervezéséhez hasonlóan egy folyamatot jelent, megfelelő kapacitások biztosítását igazgatási szerveknél és a civil részvételt is biztosítani szükséges.

Az alábbi táblázatban foglaljuk össze a VGT SKV folyamatának főbb lépéseit:

SKV folyamatának áttekintése	
Országos VGT Stratégiai Környezeti Vizsgálata, I. Szakasz	2008.12.10-2009.04.30.
VGT SKV Fórum 1. ülése	2009. március
SKV tematika és megalapozó jelentés (scoping report) elkészítése	
SKV tematika és a megalapozó jelentés közzététele a VIZEINK.HU weblapon, és kiküldése a környezet védelméért felelős szervezeteknek	2009 március
SKV tematikával és a megalapozó jelentéssel kapcsolatos vélemények feldolgozása, szükség esetén konzultációk	2009. március
Az országos VGT 2009 márciusi változatával kapcsolatos SKV vizsgálatok és egyeztetések a tervezőkkel	
Az országos VGT 2009 márciusi változatához kapcsolódó SKV jelentés elkészítése (1. SKV jelentés)	
VGT SKV Fórum 2. ülése	2009 április
1. SKV jelentés publikálása a VIZEINK.HU weblapon, és megküldése a környezet védelméért felelős szervezeteknek	2009 április
Országos VGT Stratégiai Környezeti Vizsgálata, II. Szakasz	2009.04.30-2009.09.15.
1. SKV jelentéssel kapcsolatos vélemények feldolgozása és konzultációk a VGT érintettek számára szervezett fórumai keretében	2009 május-június
Az országos VGT 2009 szeptemberi változatának készítéséhez kapcsolódó SKV egyeztetések, vizsgálatok	
Országos VGT 2009 szeptemberi változatához kapcsolódó 2. SKV jelentés elkészítése	
VGT SKV Fórum 3. ülése	2009 augusztus
Országos VGT 2009 szeptemberi változatához kapcsolódó 2. SKV jelentés publikálása a VIZEINK.HU weblapon, és megküldése a környezet védelméért felelős szervezeteknek	2009 szeptember
Országos VGT Stratégiai Környezeti Vizsgálata, III. Szakasz	2009.09.15-2009.12.22.

2. SKV jelentéssel kapcsolatos vélemények feldolgozása	2009 szeptember-október
Országos VGT végleges változatához kapcsolódó SKV vizsgálatok és egyeztetések, konzultációk a tervezőkkel	
Országos VGT végleges változatához kapcsolódó 3. záró SKV jelentés elkészítése	
VGT SKV Fórum 4. ülése	2009 november
Országos VGT végleges változatához kapcsolódó 3. záró SKV jelentés véglegesítése	
Országos VGT végleges változatához kapcsolódó 3. záró SKV jelentés publikálása a VIZEINK.HU weblapon és megküldése a környezet védelméért felelős szervezeteknek	2009 december

A következőkben részletezett módszertan a magyar országos vízgyűjtő-gazdálkodási terv (továbbiakban: VGT) stratégiai környezeti vizsgálatának (a továbbiakban SKV) elvégzésére irányul. A módszertan célja, hogy bemutassa az SKV megközelítési módját, eszközeit és illeszkedését a VGT folyamatába.

1.1. Az előzetes értékelés szerepe a stratégiai tervezésben

A Vízköri Irányelvben előírt tervezéshez kapcsolódóan az Európai Unió előírja a tervezési dokumentumok stratégiai környezeti vizsgálatát. Az SKV és a környezeti szempontú értékelések célja, hogy a környezeti szakértők és az érintettek véleményének az előkészítés és tervezés folyamatába való integrálásának segítségével javítsa a tervezési dokumentumok minőségét, környezeti hatékonyságát és környezeti szempontú konzisztenciáját, azok negatív környezeti hatásainak csökkentése és kiküszöbölése, pozitív környezeti hatásainak növelése és erősítése érdekében.

1.2. Stratégiai környezeti vizsgálat és környezeti szempontú értékelés

A szakirodalomban elfogadott fogalom-meghatározás szerint: „*A stratégiai környezeti vizsgálat olyan módszeres és átfogó, iteratív jellegű döntés-előkészítési eljárás, amely tervek, programok, illetve különböző változataik megvalósulása során várható hatásokat hivatottak feltárni és értékelni – a folyamat legkorábbi fázisától kezdve. A vizsgálati eljárás elemi része a nyilvános, áttekinthető és számon kérhető döntéshozatal is. A vizsgálat eredményeit tanulmány mutatja be. Az SKV folyamata a terveket és a programokat létrehozó döntésekre kíván hatást gyakorolni.*” (lásd: Therivel et al 1992, Sadler és Verheem, 1996, Szilvácsku, 2003) Az SKV azzal tölti be funkcióját, ahogyan és ahol a döntéshozatali folyamatba illeszkedik. Olyan módszeres és átfogó eljárásról van tehát szó, amelyben a tervek problémafeltárása, célrendszerének, változatainak kialakítása, vizsgálata, kiegészítése, implementációja, monitoringja és felülvizsgálata kapcsolódik az SKV megfelelő fázisaihoz.

Az Európai Bizottság 2001/42 EK irányelvének és a 2/2005 (I.11.) Korm. Rendelet értelmében az SKV a jelentős környezeti kihatású tervek és programok környezeti szempontú értékelésének és befolyásolásának eszköze.

Adott eljárás akkor sorolható a stratégiai környezeti vizsgálatok közé, ha az alábbi összes alapvető mozzanat megvalósul:

- a vizsgálat módszertani felépítésének kialakítása, illeszkedése a célzott terv, program készítési folyamatához, az adott tervezési és döntéshozatali rendszer sajátosságaihoz;
- a vizsgálat tartalmának, kiterjedésének és részletezettségének meghatározása (scoping);

- írásos tanulmány(ok)/jelentések készítése, amelyek a valószínűsíthető környezeti hatások feltárására, elemzésére, felbecsülésére is kiterjed(nek);
- részvétel és tanácskozás az egész tervezési és vizsgálati folyamaton át (hatóságok, társadalom, civil szervezetek, esetleg más tagállamok képviselőinek részvételével);
- a vizsgálat, a jelentés és a tanácskozások, illetve a részvétel eredményeinek figyelembe vétele a döntéshozatali folyamat megfelelő szakaszaiban, még a megvalósítást megelőzően;
- közérthető összefoglalók a vizsgálat, a tanácskozások és a részvételi folyamatok eredményeivel;
- a megvalósítás nyomon követése, értékelése.

(Lásd még: Szilyácsku Zsolt: *Stratégiai környezeti vizsgálatok gyakorlata az Európai Unióban, Vita Regio et Natura sorozat 1., Vitaregnat Bt., 2003, pp.: 180*)

1.3. Keretfeltételek, kapcsolódó döntéshozatali folyamatok és érintett intézmények

A VGT stratégiai környezeti vizsgálatának számos szakmai, tervezési, szabályozási és társadalmi elvárásnak kell megfelelnie. A tervezés és programozás tekintetében ezek a szempontok kiemelt figyelmet kapnak. A módszertanra vonatkozó elvárásokat három csoportra lehet osztani:

- I. EU és hazai jogszabályok
- II. A VGT stratégiai környezeti vizsgálatának kapcsolódnia kell a hazai tervezési és programozási folyamat sajátosságaihoz. (Ezen belül is elsősorban a tervezést előkészítő fázisban elkészített módszertani útmutatók és dokumentumok ajánlásaihoz.) A környezeti vizsgálat eljárása a meghatározott kötelező lépéseket érintve rugalmasan alakítható programozási folyamathoz, tehát lehetőség van a vizsgálat megfelelő illesztésére, amennyiben időben kerül elindításra.
- III. A VGT SKV elvégzése során a megfelelő nyilvánosság és részvétel biztosításáról a társadalom, ezen belül is kiemelten a civil szervezetek, a tudomány képviselőinek, valamint a jogszabályban meghatározott témakör vonatkozásában érdekelt közigazgatás szervek képviselőinek megfelelő szintű bevonásáról is gondoskodni kell figyelembe véve a hazai sajátosságokat, illetve a nemzetközi tapasztalatokat és ajánlásokat.

A jogi szabályozás előírja a különböző közigazgatási szervek (nevesítve a 2/2005. Korm. rend. 3. melléklet I. pontjában), a tervkészítő és a környezeti vizsgálatot végzők együttműködését, amelyet a meghatározott lépések érintésével maguk alakíthatnak ki. A közigazgatási szervek mellett a társadalmi részvétel és nyilvánosság biztosításáról is gondoskodni kell a vizsgálati folyamatok során. A különböző résztvevők együttműködését és kapcsolatát az ajánlatunkban a Partnerség tárgykörében mutatjuk be részletesen. A módszertan készítése során figyelembe vettük a környezeti vizsgálatok készítése során felhalmozódott nemzetközi tapasztalatokat és ajánlásokat is (pl. az International Association of Impact Assessment tagjai által közkinccsé tett tapasztalatokat).

1.4. Módszertani alapelvek

Az országos vízgyűjtő-gazdálkodási terv stratégiai környezeti vizsgálatát a következő módszertani alapelvek szerint kívánja elvégezni:

1. Független értékelés

A VGT stratégiai környezeti vizsgálatát a szakértői team a tervezéstől szervezetenként elválasztott, de azzal folyamatosan együttműködő független értékelőként végzi. Ennek a jelentőségét az objektivitás adja, hiszen a program készítésében részt vevők a legjobb szándékaik ellenére sem tudják kívülről szemlélni a készülő dokumentumokat, de a készítés folyamatát sem, emiatt a felmerülő környezeti szempontú ajánlásokkal szemben érhetően védhetőnek találják a saját maguk által kidolgozott munkarészeket. További gyakorlatias szempont, hogy a kidolgozásban érintett szereplők kapacitásaikat nem, vagy csak a két folyamat egyikének veszélyeztetése mellett tudják megosztani a sok esetben párhuzamosan futó munkálatok között.

2. Környezeti szempontú fenntarthatósági megközelítés

Az VGT környezeti vizsgálata során nem tekinthetünk el a fenntarthatósági megközelítés alkalmazásától. Egyrészt azért, mert az EU által megkövetelten érvényesíteni kell a fenntarthatóság követelményeit a programok és tervek értékelése és tervezése során is, másrészt azért sem, mert a VGT által képviselt tervezési szinten a környezeti szempontok határos integrálása csak a fenntarthatóság szempontrendszerén keresztül valósulhat meg. A környezeti következmények, hatások okozati összefüggései és mozgatórugói (driving forces) a szűken vett környezetügy körén túl mutatnak, és a fenntarthatósági megközelítéssel ragadhatók meg.

3. Magas szakmai színvonal

A VGT stratégiai környezeti vizsgálata során a legjobb elérhető szakmai színvonalat kell biztosítani. Ehhez kapcsolóan a konzekvens módszertan mellett szükséges a dokumentálás és jelentési rend folyamatos fenntartása, valamint a folyamatos belső és külső minőségbiztosítás.

4. Partnerség-konzultáció

Az országos VGT stratégiai környezeti vizsgálata az országos szinten lehetséges és minél teljesebb partnerségre alapul (lásd a 3. pontban kifejtetteket).

5. Iteratív

A VGT SKV folyamatos információ, dokumentum cserét és véleményalkotási folyamatokat feltételez a tervezők és az SKV csoport, a véleményezők és közigazgatási szervek és az SKV csoport, a döntéshozók és az SKV csoport között, amely egyeztetések eredménye tervezési folyamatba kerül visszacsatolásra.

2. Módszertan bemutatása

A VGT SKV során a módszertan kialakítását, a jogi szabályozás mellett az alábbi tapasztalatok befolyásolják: a 2004-2006 közötti és a 2007-2013 időszakokra készült operatív programok során született, illetve az EU tagállamaiban összegyűlt pozitív és negatív példák tanulságai¹, valamint figyelembe vesszük a már kialakított és elindított folyamatokat.

¹ Például: Stratégiai Környezeti Vizsgálat a ROP (2004-2006) környezeti szempontú, ex ante vizsgálatának megalapozásához, 2003; A Strukturális Alaphoz készített, 1994-1999. közötti operatív program SKV-ja, Szicília; 2000-2006 közötti időszakra készülő spanyol regionális fejlesztési terv SKV-ja, Framework SEA of the Polish National Development Plan 2004-2006, UMFT és operatív programjaihoz készült SKV-k, Respect Kft. 2006-2007., illetve az Nemzeti Fenntartható Fejlődés Stratégia SKV, Respect Kft. 2007.

A módszertannak meg kell felelnie a 1. fejezetben bemutatott tartalmi és formai elvárásoknak és alapelveknek, és alkalmasnak kell lennie a Partnerség létrehozására, amelyhez kapcsolódóan – az 3. pontban bemutatásra kerülő – VGT SKV Fórum létrehozását javasoljuk.

2.1. A tervezési folyamat környezeti szempontú elemzése: VGT készítési folyamatának vizsgálata

A környezeti vizsgálat egyik legfontosabb feladata, hogy a VGT kidolgozási, egyeztetési és elfogadási folyamatához illeszkedjen, annak részét képezze². Ahhoz, hogy a környezeti vizsgálat ennek az előírásnak megfeleljen, a vizsgálati folyamat kezdetén át kell tekinteni a tervezési folyamat készítésének lépéseit és az azokhoz kapcsolódó döntések jellegzetességeit. A megközelítési mód lényege, hogy segítse az SKV hozzáillesztését a VGT tervezésével és elfogadásával kapcsolatos döntési folyamatokhoz, mintegy hidat képezve a vizsgálat és a döntési folyamatok között. Az SKV hangsúlya első lépésében arra helyeződik, hogy miként lehet befolyásolni a döntéshozatali folyamatot, a prioritások kialakítását, a célkitűzések és az értékrend meghatározását a döntések környezeti következményeinek vizsgálata mellett, azaz milyen érzékeny vagy fogékony az adott döntési pont a környezeti szempontok érvényesítésére tekintettel. A környezeti szempontok integrációját előíró kötelezettségek már az EU alapokmányának számító Maastrichti Szerződés környezeti címében is szerepelnek. A döntések során ez EU elvárja a legújabb kutatási eredmények, illetve a környezeti szempontok figyelembe vételét. A szakasz középpontjában ezért a jó döntéshozatal alapelvei (követelményei) és a döntéshozatali folyamat kapcsolata áll. A tudatos és jól átgondolt környezeti vizsgálati folyamat kereteinek kialakításához világosan kell ismerni és érteni a döntéshozatali folyamatok valódi jellegzetességeit. A megismerési folyamatban három aspektust kell figyelembe venni:

- A vizsgálatot végzőknek ismernie és értenie kell a döntéshozatal kontextusát.
- Meg kell értenie az egyedi, közbenső döntések kapcsolatát a teljes döntési folyamattal, annak érdekében, hogy meg tudja határozni azokat a pontokat, ahol az értékek játszzák a fő szerepet, illetve ahol a környezeti szempontokra való fogékonyság jelentkezik.
- Szükség van a környezeti fogékonyságot jelző kritériumok meghatározására

Összefoglalva: a környezeti vizsgálat akkor lehet a programozási folyamathoz megfelelően illeszkedő, a tervezést környezeti és fenntarthatósági szempontból támogató eljárás, ha a vizsgálat végzői és a programok készítői is képet kapnak arról, hogy a programozási folyamat döntési struktúrája, mely pontokon teszi lehetővé a környezeti szempontok beépítését, közvetítését.

A környezeti vizsgálat első lépéseként tehát az alábbi feladatokat tervezzük elvégezni:

- 1) A programozási folyamat áttekintése, feldolgozása
- 2) A programozási folyamatban tervezett döntési pontok azonosítása, jellemzése a környezeti szempontokra való fogékonyság szempontjából (döntési ablakok)

² Lásd a 2/2005 Korm. rendelet: **6. §** *A környezeti vizsgálat a terv, illetve program kidolgozási, egyeztetési és elfogadási folyamatának része. A kidolgozást, egyeztetést és elfogadást az e rendeletben foglaltak figyelembevételével kell elvégezni. ... 8. § (1) A környezeti értékelés a terv, illetve program dokumentáció önálló része, illetve munkarésze. A környezeti értékelést a terv-, illetve programdokumentáció más részeinek kidolgozóival együttműködő felelős szakértő(k) készíti(k) el.*

- 3) Az SKV folyamatának, lépéseinek a döntési ablakokhoz illesztése

2.2. A tervezési és programozási felelősök, valamint az környezeti szempontú értékelések, illetve az SKV készítői közötti egyeztetések, és azok folyamatának és dokumentálásának rendje

Az SKV végzői szövegszerű szempontokat, javaslatokat fogalmaznak meg a tervezés és végrehajtás számára – amelyeket a tervbe célszerű beilleszteni.

A javaslatok (feltételek, kiegészítések) az SKV és a környezeti szempontú fenntarthatósági értékelés egyik legfontosabb eredményét képezik. A beavatkozásokhoz fűzött javaslatok egységes szerkezetben készülnek el.

Az SKV átfogó és általános véleményt alkot az adott intézkedési célokról és -csomagról, illetve annak környezeti fenntarthatósági jellegéről és teljesítményéről. Vizsgálja a beavatkozás-csomagok pozitív és negatív környezeti fenntarthatósági következményeit.

Az SKV olyan szövegszerű megfogalmazásokat ad, amelyet a tervbe, vagy programba lehet beilleszteni, valamint olyan javaslatokat fogalmaz meg, amelyek segítik a környezeti és fenntarthatósági szempontból megfelelő tartalmi és eljárási elemek megfogalmazását, kialakítását.

A környezeti vizsgálat megkezdésekor ki kell alakítani az országos tervet készítő tervezők és a vizsgálatot végzők közötti rendszeres kapcsolattartás módját, amely személyes találkozók, egyeztetéseken és emellett elektronikus úton történhet. A kapcsolattartás módjának kialakítását követően egyeztetési pontok, a szükséges input-output, adott pontok meghatározása, ütemterv kialakítása. Az egyeztetések, és a dokumentumok cseréje folyamatosan dokumentált folyamatként kerül kialakításra, a programozásban és a tartalmi elemekben történt változások nyomon követésével együttesen.

A következő ábrán látható az SKV folyamatban alkalmazásra kerülő egyeztetési napló.

Az SKV folyamán alkalmazott egyeztetési napló szerkezete országos vízgyűjtő gazdálkodási tervhez							
AZONOSÍTÓK							
VGT változat neve:							
VGT változat készítési dátuma:							
VGT verziója:							
VGT változat megkapva elemzésre:							
VGT tervezési kapcsolattartó							
Munkacsoport vezető:							
Résztevő szakértők neve:							
EGYEZTETÉSI NAPLÓ							
SKV team				Véleményezők		Tervezők	SKV team & tervezők
Sorszám	Dátum	Terv részlet	Feltett kérdések, értékelési szempontok	Vonatkozó környezeti, fenntarthatósági probléma	Megfogalmazott javaslat a környezeti és fenntarthatósági szempontok érvényesítése érdekében	Tervezői vélemény	indoklás és az adott elem konszolidációja
1							
2							
3							

2.3. Partnerségi eljárások egyeztetések folyamatának és dokumentálásának rendje véglegesítése

A környezeti vizsgálattal kapcsolatos feladatok elvégzésében az SKV készítői folyamatosan együttműködnek a VGT tervezői mellett a társadalmi partnerségi (PP) csoporttal.

Az országos VGT intézkedései környezeti szempontú mérlegelés tárgyai lesznek. Ebbe a folyamatba az SKV a PP csoporttal együttműködve bevonja a szakmai- és érdekképviselőket, a civil szervezeteket valamint a széles nyilvánosságot, akik számon kérhetik a várható környezeti fenntarthatósági következmények bemutatását, valamint javaslatokkal szolgálhatnak a tervezés és végrehajtás számára. A partnerségi szereplőkre, folyamatokra és a dokumentálás rendjére vonatkozó részletek a 3. fejezetben részleteztük.

2.4. Értékelési kritériumok összefoglalása

Az értékelési kritériumok meghatározása során az első lépésben a fenntarthatósági kritériumok azonosítására, meghatározására kell figyelmet fordítani, majd a környezeti célrendszer összeállítása a feladat.

A fenntarthatósági kritériumok azonosítására, kialakítás alapjául szolgáló források:

- EU és más nemzetközi egyezmények a környezetügy és fenntarthatóság területén;
- Hazai környezetpolitikai stratégiai dokumentumok (NKP, NÉS, stb);
- Víz Keretirányelv,
- A Nemzeti Fenntartható Fejlődés Stratégia.

Első lépésben a Nemzeti Fenntartható Fejlődés Stratégiában megfogalmazott fenntarthatósági értékrendet vizsgáljuk meg, mint kiindulási anyagot. Az így kapott eredményt összevetjük az időközben készült, készülő stratégiai szintű környezetpolitikai dokumentumok értékrendi vonatkozásaival, tekintettel a VKI környezeti orientációjára és alapelveire. A vizsgálatok, vélemények és értékelések alapján kialakítjuk a VGT-re vonatkozóan alkalmazott értékelési kritériumokat, amelyek alapvetően egy szemléleti megközelítést viszonyítási és értékelési alapot biztosíthatnak a tervezés és a környezeti vizsgálat számára.

Az alábbi három csoportba rendezett célstruktúrát alakítunk ki:

(1.) Környezeti identitás, tudatosság, környezeti felelősségvállalás erősítése

Ebbe a kategóriába tartoznak mindazok a célok, amelyek az alábbi témaköröket érintik:

- (1.1.) A társadalom és a gazdaság szereplőinek a fenntartható fejlődéssel és a környezet védelmével kapcsolatos ismereteinek bővítése.
- (1.2.) A környezeti információhoz jutás javítása,
- (1.3.) A környezettudatos döntések és a fenntarthatósági alapelvek szerinti életmód ösztönzése.
- (1.4.) Felkészült és felelős társadalmi részvétel erősítése a környezetpolitikai döntésekben.
- (1.5.) Fenntarthatósági, környezeti szempontokat képviselő intézményrendszer fejlesztése.
- (1.6.) Területi (térségi, táji) kötődés és felelősség erősítése.
- (1.7.) A fenntartható, környezettudatos, környezetkímélő életmód megismertetése és elfogadtatása.

(2.) Környezeti folyamatok, változások az élhető környezet kialakítása érdekében

Ebbe a kategóriába tartoznak mindazok a célok, amelyek az alábbi témaköröket érintik:

- (2.1.) A hazai gazdasági és lakossági tevékenységekből eredő kibocsátások szabályozása, illetve csökkentése.
- (2.2.) A kültéri és beltéri levegőminőség okozta egészségügyi kockázatok mérséklése;
- (2.3.) A zaj elleni védelem,
- (2.4.) A kémiai- és sugárbiztonság javítása;
- (2.5.) Az ivóvízminőséggel kapcsolatos környezet-egészségügyi problémák kezelése;
- (2.6.) A talajszennyezettség és a hulladékkezelés környezetegészségügyi problémáinak kezelése;
- (2.7.) A környezet-egészségügy és élelmiszerbiztonság javítása és a hozzá kapcsolódó intézményrendszer fejlesztése;
- (2.8.) A településszerkezet, -fejlesztés, -rendezés környezeti szempontból is megfelelő alakulásának elősegítése, és a korábbi hibákból eredő környezeti problémák csökkentése;
- (2.9.) A közlekedési eredetű településkörnyezeti problémák mérséklése;
- (2.10.) A hulladékok keletkezésének megelőzése és a hasznosítás ösztönzése, fejlesztése a települési, illetve termelési hulladékok körében.
- (2.11.) A környezetbiztonság stratégiai szintre emelése; a környezeti kockázatok kezelése; a múltban bekövetkezett környezeti károkozások (haváriák) hatásainak elemzése; a környezeti katasztrófhelyzetek és veszélyek azonosítása.
- (2.12.) A városi zöldterületek védelme, összefüggésük fejlesztése, arányuk növelése, állapotuk javítása;
- (2.13.) Az épített környezeti elemek, az épített és régészeti kulturális örökség megfelelő állapotának biztosítása.

(3.) Erőforrások megőrzése, fenntartó használat, megújuló képességének biztosítása

Ebbe a kategóriába tartoznak mindazok a célok, amelyek az alábbi témaköröket érintik:

- (3.1.) Energia és anyagtakarékos megoldások alkalmazása
- (3.2.) Az ésszerű vízhasználat és a szennyezés-csökkentő technológiák széles körű elterjesztése;
- (3.3.) A felszín alatti vízkészletet veszélyeztető környezetkárosodások felszámolása;
- (3.4.) Az üzemelő és távlati vízbázisok, valamint a kiemelt vízvédelmi területek védelme;
- (3.5.) A természeti rendszerek és értékek megóvása, a biológiai sokféleség megőrzése, a természeti erőforrások fenntartható használata, valamint a társadalom és a környezet harmonikus kapcsolatának kialakítása.

A véglegesítendő célstruktúrához illeszkedően várhatóan az alábbi témakörökben kerülnek megfogalmazásra értékelési kritériumok a tematikában és a scoping riportban:

- Biológiai sokféleség, tájvédelem (beleértve a flóra és fauna védelmét is)
- Lakosság
- Emberi egészség
- Biztonság
- Talaj
- Víz
- Levegő
- Klímaváltozás
- Kulturális örökség

A célstruktúra alapján egységes szerkezetben láthatóvá válik az a feltételrendszer, amelynek keretein belül kell a fejlesztéseket megvalósítani. A kialakított környezetpolitikai feltételrendszer és fenntarthatósági értékrend és a következő pontban tárgyalt helyzetelemzés alapján válik értékelhetővé az VGT szerkezete, tartalma, illetve a terv által indukált későbbi folyamatok, eljárások egyes elemei.

VGT és az SKV illesztés tartalmi váza

A VGT tartalmi követelményei	SKV alkalmazott értékelés érinti-e?
1. a vízgyűjtő kerület jellemzőinek általános leírása az 5. cikkben és a II. mellékletben elő-írtak szerint.	nem
2. az emberi tevékenység felszíni és a felszín alatti vizek állapotára gyakorolt jelentős terheléseinek és hatásainak összefoglalása	igen
3. a védett területek azonosítása és térképi ábrázolása a 6. cikk és a IV. melléklet szerint;	nem
4. a 8. cikk és a IV. melléklet céljaira kialakított megfigyelő hálózatok térképe, és az említett cikk és melléklet előírásai szerint végzett monitoring programok eredményeinek bemutatása térképi formában.	nem
5. A 4 cikk szerint a vizekre és a védett területekre megállapított környezeti célkitűzések listája, különösképpen ide értve azoknak az eseteknek a meghatározását, amelyekben használták a 4. cikk (4), (5), (6) és (7) bekezdésében foglaltakat, és az e cikk által megkívánt információkat;	igen
6. összefoglalás a víz használatának az 5. cikk és a III. melléklet szerinti közgazdasági elemzéséről;	igen
7. a 11. cikk szerint elfogadott intézkedések programja vagy programjai, beleértve azokat a megoldásokat is, amelyek révén a 4. cikkben megállapított célkitűzések teljesíthetők;	igen
8. jegyzék a vízgyűjtő kerületre készített bármely egyéb, részletesebb programokról és gazdálkodási tervekről, amelyek egyes részvízgyűjtőkkel, szektorokkal, kibocsátásokkal és víztípusokkal foglalkoznak, a programok és tervek tartalmának összefoglalásával együtt;	igen
9. a közvélemény tájékoztatására és konzultációkra tett intézkedések összefoglalása, azok eredményei és az azok alapján a tervben végrehajtott változtatások;	nem
10. A Hatáskörrel Rendelkező Hatóságok listája az I. melléklet szerint;	nem
11. A kapcsolatfelvételi helyek, pontok és azok az eljárások, amelyek útján meg lehet szerezni a 14. cikk (1) bekezdésében hivatkozott háttér dokumentációkat és információkat, és különösen a részleteit a 11. cikk (3) bekezdésének (g) pontja és a 11. cikk (3) bekezdésének (i) pontja szerint elfogadott szabályozási intézkedéseknek, valamint a 8. cikk és az V. melléklet szerint gyűjtött monitoring adatoknak.	nem

2.5. A helyzetértékelés környezeti fenntarthatósági szempontú értékelése

Az SKV ezen szakaszában a VGT környezeti összefüggései kerülnek vizsgálat alá az alábbi kérdések mentén:

- Minden releváns tervet, programot, illetve koncepciót, stratégiát figyelembe vételre kerül a VGT tervezése során?
Lényeges szempont azoknak a környezeti szempontból fontos terveknek a meghatározása és vizsgálata, amelyek befolyásolják a VGT megvalósítását, illetve amelyek megvalósítására a VGT lehet jelentős hatással.
- Minden lényeges környezeti ügy/kérdéskör szerepel a VGT környezeti helyzetleírásában?
Nem cél ebben a pontban egy a VGT keretében készülő helyzetleírással konkuráló anyag készítése, de cél egy szélesebb környezeti célkitűzésre tekintettel lévő összevetés készítése. Az összevetés keretében vizsgáljuk, hogy a VGT tervezése során a feltárt problémák közti logikai kapcsolatok, valamint az egyes problémák okai (vagy mozgatórugói) és következményeik azonosítása, kapcsolódások értékelése megtörtént-e.

2.6. Az egyes intézkedéscsoportok környezeti fenntarthatósági szempontú értékelése

A célokat és az intézkedéseket elsősorban a környezeti szempontú fenntarthatósági megközelítéssel hasonlítja össze.

A célok és a tervezett beavatkozások összevetjük az általunk strukturáltan összefoglalt környezetpolitikai célokkal és a fenntarthatósági értékrend alapú megközelítéssel.

A tervekben és programokban megfogalmazott célokat és prioritásokat – a megfelelő konzisztencia érdekében – összevetjük a problémák feltárásából származó eredményekkel, helyzetelemzéssel, azzal a céllal, hogy a program céljai megfeleljenek-e a feltárt problémáknak és viszont.

Megvizsgáljuk a program céljainak egymás közti, illetve a releváns tervek, illetve programok céljaival való konzisztenciája környezeti szempontból

Megfelelő információk rendelkezésre állása esetén rendszerszintű elemzést készítünk az egyes intézkedéstípusok, intézkedéscsoportok életciklusának, környezeti teljesítményének rendszerszintű elemzésére vonatkozóan. Az elemzés célja a tipikus csapdahelyzeteket azonosítása és a pozitív megerősítő beavatkozási lehetőségek kihasználásának támogatása.

2.7. A terv környezeti fenntarthatósági szempontú minőségének, hatékonyságának, konzisztenciájának és koherenciájának összefoglaló értékelése

A fenntarthatósági szempontú hatékonyság értékelése során arra keressük a választ, hogy az erőforrásokhoz képest az intézkedések a lehető leghatékonyabb megoldással szolgálják-e a fenntarthatósági célok elérését.

A fenntarthatósági szempontú konzisztencia értékelése során arra keressük a választ, hogy a stratégiai tervezési dokumentumok belső szerkezete egységesen, egymást támogató módon, lehetőleg a szinergiák maximalizálása és az egymást gyengítő hatások minimalizálása mellett hogyan szolgálja a fenntarthatósági célok elérését, ezen belül kiemelten kezelve a fenntarthatósági céloknak és a megvalósításra vonatkozó részletes intézkedések az összhangját.

A fenntarthatósági szempontú koherencia értékelése során arra keressük a választ, hogy a stratégiai tervezési dokumentumok a releváns egyéb dokumentum- és intézményi térbe hogyan, azokhoz mennyire illeszkedve került kialakításra; azokkal milyen egymást támogató jelleg, esetleg diszkrepancia jelenik meg, s mindez hogyan szolgálja a fenntarthatósági célok elérését.

A fenntarthatósági szempontú minőség értékelése során arra keressük a választ, hogy a stratégiai tervezési dokumentumok hogyan értelmezik a fenntarthatóságot; az milyen módon és dimenzióban, illetve az egyes dimenziókon belül milyen mélységben és minőségben jelenik meg a dokumentumok integráns elemeként.

2.8. Tartalmi szempontok és kritériumok a tervezés és végrehajtás számára – amelyeket a később kidolgozásra kerülő dokumentumokba, pályázati kiírásokba célszerű beépíteni

Az SKV csoport ebben a részben olyan szempontokat, kritériumokat, tartalmi szempontokat ad meg, amelyeket a később kidolgozásra kerülő dokumentumokba, projektekben célszerű beépíteni. Ezen kiválasztási kritériumokat a vonatkozó jogszabályi előírások figyelembe vétele mellett fogalmazza meg az SKV csoport, azok részletes elvárásait már figyelembe veszi. A kiválasztási kritériumokban az alábbi szempontok megjelenítésének szintjét, módját vizsgáljuk:

- az adott beruházás, fejlesztés vonatkozó jogszabályok szerinti valamennyi feltételeinek való megfelelés (Khv., egységes környezethasználati engedély megléte, stb)
- az érintett természeti erőforrások használata során a tartamosság, a fenntarthatóság elvének megjelenése (különösen a környezeti elemek, a természetes ökoszisztémák és az energiaforrások alkalmazása során)
- a megvalósítás során környezetkímélő technológiák, eljárások alkalmazása
- a projekt érintett célcsoportjainak bevonása annak előkészítésébe, a társadalmi támogatottság bizonyítása
- amennyiben a projekt a környezetre negatív hatást gyakorol, milyen tevékenységgel kívánja azt ellensúlyozni

2.9. Az intézményrendszerre és a kapcsolódó eljárásrendekre vonatkozó programelemek vizsgálata és értékelése javaslatok, kritériumok megfogalmazása

Az SKV csoport ebben a részben külön is vizsgálja az intézményrendszerre vagy a kapcsolódó eljárásrendekre vonatkozó terveket és a megfelelő szintekre vonatkozóan javaslatokat fogalmaz meg.

2.10. A környezeti fenntarthatósági szempontú értékeléshez szükséges indikátorok és mutatók, valamint az indikátorok kialakításának módszertanának értékelése, illetve javaslatok azok véglegesítésére

A meghatározott környezetvédelmi és fenntarthatósági célrendszer alapján megadhatók azok az indikátorok, mutatók, amelyekkel a célok érvényesülését, illetve a beavatkozások környezeti fenntarthatósági teljesítményét nyomon lehet követni. Az SKV csoport ehhez kapcsolódóan:

- Az egyes mutatókat, vagy indikátorokat illetve a kapcsolódó módszertant értékeli felhasználva az Ajánlattevő által készített stratégiai helyzetértékelés eredményeit.
- Javaslatot ad azok fejlesztésére, javítására, esetleges helyettesítésére.
- Bemutatja az egyes hiányterületeket.
- Szakértői becslésekre, benchmarking adatokra és az esetleges modellezési eredményekre alapozva értékeli az egyes indikátor célértékeket.

A programozás során javasolt indikátorok esetén vizsgálatra kerül, hogy azok mennyiben képesek a valós környezeti változások jelölésére. Amennyiben ebben kérdéses pontok kerülnek beazonosításra, ott annak vizsgálatát végezzük el, hogy a hiányok, vagy eltérések oka között az indikátorok meghatározásához adatok, adatgyűjtések hiánya, elérhetetlensége, vagy milyen más ok állhat. A vizsgálat során nem kizárólag a környezeti elemekre gyakorolt hatásokra vonatkozó indikátorok meglétét és megfelelőségét vizsgáljuk, hanem a környezeti hatások megjelenését a társadalmi, és gazdasági folyamatokra vonatkozókat is – természetesen amennyiben ezek relevánsak.

2.11. A követő intézkedések, monitoring és értékelési rendszer értékelése, illetve javaslatok azok véglegesítésére

A jelenlegi és tervezett nyomon-követési és értékelési rendszer vizsgálata és javaslattevel a kialakítás és a működtetés vonatkozásaiban.

A munkaszakasz keretében összevetésre kerülnek a kitűzött célok és intézkedések a nyomon-követés (monitoring) és értékelés tervezett jelenlegi és rendszerével, annak eljárási megoldásaival.

Az egyes módozatokra javaslat készül.

Ebben a részben kerülnek megfogalmazásra a környezeti vizsgálatot követő eljárások, tervezési szakaszok során alkalmazandó követő intézkedési (follow up) rendszer, amely a 2.8., 2.9. és a 2.10. pontokban megfogalmazott javaslatok megvalósítását hivatott ellenőrizni és értékelni.

Ebben a szakaszban egy táblázatba rendezzük azokat a javaslatainkat, amelyek a VGT megvalósítása során jelen pillanatban látható lépései során erősíthetik annak hatásosságát, eredményességét.

A gyakorlati tapasztalatok azt mutatják, hogy a stratégiai szintű vizsgálatok a tervezés és megvalósítás meghatározott szakaszában kerülnek előtérbe (lásd a VGT és az SKV

viszonylatát is). A szakirodalom³ és a civil társadalom képviselői is hangsúlyozzák a tervezés és a megvalósítás minden elemét átfogó az adott szakaszokhoz illeszkedő környezeti, újabban fenntarthatósági vizsgálatok integrált elvégzését. Egyre gyakoribb elvárás, hogy a tervezési szakaszban készülő vizsgálatok (SKV-k, fenntarthatósági vizsgálatok) kapcsolódjanak össze a végrehajtás és az alacsonyabb szintek vizsgálataival (SKV, KHV stb.), amellet, hogy a vizsgálatok eredményei későbbi értékelésekben, visszacsatolásra kerülnek a megvalósítás folyamatában.

Az SKV követés kiváló eszköz a különböző döntéshozatali szintek között a „staféta átadásának” védelmezésére, azáltal, hogy képes mindkét oldal számára a várható hatásokról információt szolgáltatni. Segíthet bezárni a döntéshozatali és tervezési köröket – hiszen a jól használható SKV, magában foglal megelőző, *ex ante* típusú értékelést is. Viszont, meg kell különböztetni, hogy a szóban forgó SKV szemlélete eljárásközpontú (policy-alapú) vagy értékelésközpontú (KHV-alapú), hiszen a két esetben lényegesen eltérőek lesznek az SKV követésének következményei, várható eredményei és azok konfidencia szintje (pl. ahogy haladunk a konkrét megvalósítás szintjei felé).

Végül, hangsúlyozni kell, hogy az SKV követés alapvetően a policy-hozatali és/vagy terv-bevezetési folyamatok menedzseléséről szól, így a VGT SKV követése is. Ebből a szemszögből, egyrészt előtérbe kerül a tapasztalatokból tanulás, másrészt a policy és tervezési folyamatok belülről fakadó bizonytalanságai helyükre kerülnek.

Az alábbi táblázatos struktúrában összefoglalhatók a VGT végrehajtása és követő intézkedései során kiemelt figyelemre érdemes szempontokra vonatkozó javaslatok, amelyek a későbbi folyamatokhoz tartozó SKV vagy KHV során pontosíthatók, értékelhetők

Tervezett intézkedések típusai	Javaslatok a végrehajtás, a követő intézkedések során kiemelt figyelemre érdemes szempontokra			
	menedzsment	kommunikáció	monitoring	értékelés
1.				

3. Partnerségi folyamatok kezelése, módszertani, eljárási leírása

A következő pontokban bemutatjuk a partnerségi folyamatok lebonyolítására vonatkozó módszertani és tematikus szempontokat.

3.1. A partnerségi folyamat, egyeztetési eljárás indokoltsága

A 2/2005 (I.11.) Korm. rendelet (Rendelet) előírásai szerint a stratégiai környezeti vizsgálat és környezeti szempontú értékelések folyamata során több lépésben szükséges egyeztetni. A rendeletben foglaltak és a nemzetközi gyakorlat értelmezése szerint az SKV-ban a partnerségépítés a konzultációs, egyeztetési folyamatok: kezelésének három szintje különböztethető:

- A VGT tervezői és a SKV végzői közti partneri, együttműködési folyamatok: a VGT tervezése során elkészülő főként országos tervezési dokumentumok és tervezési, illetve a végrehajtási

³ Számos kutató elismerte már publikációjában az SKV követés szükségességét (például: Sadler és Verheem 1996, Thérivel és Partidário 1996, ERM 199, Partidário és Clarck 2000, Sheate et.al. 2001, Fischer 2002, Noble 2003, Risse et.al. 2003).

folyamatok, vizsgálatát, környezeti fenntarthatósági szempontú értékelését és iterációs egyeztetési folyamatát tartalmazza, amelynek kulcsszereplői az SKV csoport szakértői és a VGT tervezését végzők és a tervezésben érintett intézmények szakértői, döntéshozói.

- Valamelyest szélesebb körű partnerség a 2/2005. Korm. rendelet által előírt kötelezően bevonandó közigazgatási szervezetekkel való partnerség folyamata alapvetően internet alapú, így a vizeink.hu oldalon a VGT készítői és az SKV végzői mellett a társadalmi és regionális partnerség képviselői is nyomon követhetik.
- A legszélesebb körű partnerség az SKV folyamatában részben internet-alapú megközelítéssel kezelhető, főként az érintett társadalmi partnerek önállóságára építve (tájékoztódás, véleményformálás stb.), valamint a VGT PP folyamatainak keretében az országos terv változataihoz készülők SKV jelentések az VGT Környezeti Vizsgálati Fórumok keretében és az érdekcsoportok, érintettek képviselői számára szervezett országos és regionális egyeztetéseken kerülnek megvitatásra.

3.1.1. Jogsabályi előírások

2/2005. kormányrendelet előírásai:

7.§ *Tematika*

A környezeti értékelés konkrét tartalmának és részletezettségének (a továbbiakban: tematika) megállapításához a kidolgozó kikéri a környezet védelméért felelős szervek szakmai véleményét.

A vélemények kikérésekor, azok megalapozásához a kidolgozó tájékoztatót ad a tervről, illetve programról. A tájékoztató tartalma:

a) a 4. § (3) bekezdés a)-c) pontjainak megfelelő tájékoztatás, ha a terv, illetve program az 1. § (2) bekezdés hatálya alá tartozik;

b) helyzetismertetés, különösen a környezeti szempontból lényeges információk;

c) a lehetséges fejlesztési irányok bemutatása;

d) annak megállapítása, hogy előreláthatóan a terv, illetve program megvalósításából származhatnak-e országghatáron áterjedő jelentős, káros környezeti hatások.

A kidolgozó a véleményeket a tájékoztatáshoz szükséges információ rendelkezésre állásakor haladéktalanul kikéri, és a véleményadásra határidőt állapít meg, amely nem lehet kevesebb mint 30 nap. A kidolgozó az (1) bekezdés szerinti döntéséhez az általa megadott határidőre beérkezett véleményeket veszi figyelembe.

A tematika eldöntésekor a kidolgozó figyelembe veszi

a) a környezeti értékelés 4. számú melléklet szerinti általános tartalmi követelményeit az adott terv, illetve program jellemzői és feltételezhető környezeti következményei alapján;

b) az (1) bekezdés szerinti véleményeket.

Ha a kidolgozó véleménye a tematikáról eltér a környezet védelméért felelős szervek (1) bekezdés szerint kapott véleményétől, a kidolgozó végleges döntését megelőzően az indokok tisztázása érdekében megbeszélést tart az érintett szervekkel.

A kidolgozó a környezeti értékelés (4) bekezdés szerint elkészített tematikáját, ütemezését, valamint a környezet védelméért felelős szervekkel való esetleges további konzultációkra vonatkozó javaslatát és a nyilvánosság tájékoztatásának, észrevételei kérésének tervezett módját a környezet védelméért felelős érintett szerveknek megküldi, és nyilvánosságra is hozza.

A nyilvánosság tájékoztatási módjának megtervezéséhez - az országghatáron várhatóan áterjedő jelentős káros környezeti hatásokra is figyelemmel - a kidolgozó meghatározza, hogy a nyilvánosság mely része lehet érintett.

8.§ *Környezeti értékelés*

A környezeti értékelésnek és a terv, illetve program tervezetének Kvt. 43. § (6) bekezdés a) pontja szerinti véleményezéséhez a kidolgozó

a) megküldi a terv, illetve program egyeztetési dokumentációját a környezeti értékeléssel a környezet védelméért felelős szerveknek és a Kvt. 44. § (2) bekezdés b) pontja szerint az Országos Környezetvédelmi Tanácsnak;

b) nyilvánosságra hozza a következőket:

ba) a terv, illetve program célja,

bb) a terv, illetve program környezeti értékelést is tartalmazó egyeztetési dokumentációja hol és mikor tekinthető meg,

bc) milyen módon és időpontig lehet észrevételeket tenni.

A vélemények és az észrevételek megadására a véleménykérés kézhezvétele, illetőleg nyilvánosságra hozatala időpontjától számítva legalább 30 napos határidőt kell biztosítani. A kidolgozó az általa megadott határidőre beérkezett véleményeket és észrevételeket veszi figyelembe.

A (3) bekezdés a) pontjában említettek bevonása nem érinti a terv, illetve program egyeztetésébe a tervről, illetve programról rendelkező külön jogszabály vagy határozat szerinti egyéb szervek bevonását.

A nyilvánosságra hozatal, ha a terv, illetve program kidolgozását előíró jogszabály vagy határozat erről nem rendelkezik, legalább egy országos napi vagy helyi lapban való tájékoztatással történik. Ha az érintett nyilvánosság csak egy településrészre korlátozódik, ott elégséges a helyben szokásos nyilvánosságra hozatal is. Ha a kidolgozónak van honlapja, a tájékoztatást azon is nyilvánosságra kell hozni. Az érintett nyilvánosság észrevételeinek kikéréséhez a nyilvánosságra hozatalon kívül más tájékoztatási mód is alkalmazható.

Ha a környezet védelméért felelős szervek nem tartják megfelelőnek a környezeti értékelést vagy véleményük szerint a terv, illetve program nem egyeztethető össze a Nemzeti Környezetvédelmi Programmal [Kvt. 40. § (4) bekezdés], a kidolgozó megbeszélést tart a környezet védelméért felelős szervekkel a szükséges módosításokról. A fennmaradt véleményeltérést a 10. § szerint benyújtott tervezethez csatolva ismertetni kell.

10. § A terv, illetve program elfogadása

A kidolgozónak a terv, illetve program tervezetét a környezeti értékeléssel, valamint legalább a környezeti vizsgálat során kapott vélemények és észrevételek összegzésével együtt kell benyújtania az elfogadó közigazgatási szerv, illetőleg ha az elfogadó az Országgyűlés, akkor a Kormány elé. A terv, illetve program vagy az Országgyűlés elé terjesztendő javaslat elfogadásakor, illetőleg előterjesztésekor figyelembe kell venni a környezeti értékelést, valamint a környezeti vizsgálat során kapott véleményeket és észrevételeket [Kvt. 43. § (6) bekezdés b) pontja].

Tájékoztatás a döntésről

11. §

A terv, illetve program elfogadása után az elfogadó közigazgatási szerv, illetőleg országgyűlési elfogadása esetén a terv, illetve program tervezetét a Kormány elé terjesztő közigazgatási szerv

a) biztosítja a tervhez, illetve programhoz való nyilvános hozzáférést a 13. §-ban foglaltakat is figyelembe véve;

b) összefoglaló ismertetőt készít a terv, illetve program elfogadásáról, az elfogadás indokairól, az indoklásban kitérve arra is, hogy a vizsgált más ésszerű terv-, illetve programváltozatokkal szemben miért ezt a változatot választották, továbbá a környezeti szempontok, a környezeti értékelés, a megkapott vélemények és észrevételek figyelembevételéről, a 12. § szerinti monitorozási intézkedésekről;

c) az összefoglaló ismertetőt megküldi a környezeti vizsgálatba bevont környezet védelméért felelős szerveknek, a Kvt. 44. § (2) bekezdés b) pontja szerint az Országos Környezetvédelmi Tanácsnak és annak az országnak, amellyel a 9. § (2) bekezdés szerint konzultációt folytattak a terv, illetve program elfogadásáról, illetve nyilvánosságra hozza a 8. § (5) bekezdése szerinti valamely formában.

A Rendeletben szereplő a szóban forgó SKV-kat és környezeti szempontú értékeléseket érintően kötelezően bevonásra kerülő szervek az alábbiak:

a környezet, a természet és a táj védelmére kiterjedően, a környezetvédelemért felelős minisztérium, illetve a környezetvédelemért felelős miniszter által kijelölt közigazgatási szerv, kijelölés alapján:

- a Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség

környezet- és település-egészségügyre kiterjedően:

- az Országos Tisztifőorvosi Hivatal;

erdővédelemre, talajvédelemre, a termőföld mennyiségi védelmére és az agrár-környezetvédelemre kiterjedően:

- a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter.

földtani és ásványvagyon védelemre kiterjedően:

- a gazdasági és közlekedési miniszter;

a természetes gyógytényezők, gyógyhelyek természeti adottságainak védelmére és a kémiai biztonságra kiterjedően:

- az egészségügyi miniszter;

kulturális örökség (műemlékvédelem, régészet) védelmére kiterjedően:

- a nemzeti kulturális örökség minisztere;

az épített környezet védelmére kiterjedően:

- az építésügyért felelős miniszter;

súlyos ipari balesetek megelőzésére kiterjedően:

- BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság.

Megjegyezzük, hogy a fenti folyamatok támogatására az SKV szakértői csoport létrehozta a VGT SKV Fórumot, amelyre meghívást kapnak a civil szervezetek képviselői mellett a legfontosabb érdekképviseletek és érintett csoportok is képviselői is.

3.2. A partnerségi folyamat részletezése

A 2/2005 (I.11.) Korm. rendelet előírásai és a bevált SKV gyakorlat szerint a stratégiai környezeti vizsgálat folyamata során több lépésben szükséges egyeztetni. A rendeletben foglaltak és a nemzetközi gyakorlat értelmezése szerint az SKV-ban a konzultációs, egyeztetési folyamatok kezelésének három szintje különböztethető meg.

3.2.1. Tervezői és a döntéshozói szint

A VGT tervezői és a SKV végzői közti partneri, együttműködési folyamatok: a VGT tervezése során készülő, főként országos tervezési dokumentumok és tervezési, illetve a végrehajtási folyamatok vizsgálatát, környezeti fenntarthatósági szempontú értékelését és többszörös oda-visszacsatoláson alapuló, dokumentált egyeztetési folyamatát tartalmazza, amelynek kulcsszereplői az SKV csoport szakértői, a VGT tervezését végzők, valamint a tervezésben érintett intézmények szakértői és döntéshozói.

A módszertanban 2.1. pontban bemutatott a tervezési folyamatra vonatkozó vizsgálatot követően határozhatók meg azok a pontok, amikor az SKV szakértői a tervezésben résztvevő szakértőkkel illetve döntéshozókkal írásban vagy személyesen információt kell, hogy cseréljenek. Ezen informális és formális találkozók, vagy írott anyagok cseréje pontosan dokumentálásra kerül a partnerség egyéb szintjeihez hasonlóan, alapvetően az alábbi információk kerülnek rögzítésre:

- Partnerek megnevezése
- Időpont
- Információcsere jellege (írott, személyes)
- Milyen dokumentum cseréje, illetve mely szakaszban történt az információ vagy dokumentum csere
- Tartalmi elemek megjelölése
- Figyelembe vételre került-e

3.2.2. Környezet védelméért felelős közigazgatási szervek

Szélesebb körű partnerség a 2/2005. Korm. rendelet 3. mellékletében felsorolt, kötelezően bevonandó közigazgatási szervezetekkel való partnerség folyamata. Ez alapvetően írásbeli és személyes konzultációkon alapul, amelyeket a www.vizeink.hu oldalon a VGT készítői és az SKV végzői mellett, a társadalmi és regionális partnerség képviselői is nyomon követhetnek.

Az Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség (továbbiakban Főfelügyelőség) és az Országos Tisztifőorvosi Hivatal szerepe különösen jelentős, hiszen ezek a szervek az SKV átfogó témaköreiért felelős hatóságok. A környezet védelméért felelős szervek, így számukra - különösen a Főfelügyelőség számára - rendkívül lényeges, hogy már a folyamat kezdetén áttekintéssel bírjon az SKV várható lépéseiről és a részvételi feladatokról. A rendeletben előírt szakaszokon túl célszerűnek látszik és a folyamat gördülékenységét segíti, ha a Főfelügyelőség nemcsak az elkészült tervet és az SKV-t kapja meg, hanem az **országos VGT** tervezési folyamat döntési pontjaihoz tarozó tanácskozásokról és társadalmi részvételi lépésekről is értesül, illetve a három szakaszra bontott folyamat egyes szakaszairól összefoglalóan tájékoztatást kap három jelentés formájában.

3.2.3. Érintett személyek és társadalmi csoportok

A legszélesebb körű partnerség az SKV folyamatában Internetre és csoportos konzultációkra épül, kapcsolódva a VGT társadalmi partnerségi folyamatához. Az országos terv változataihoz készülő SKV jelentések egyrészt az erre a célra létrehozásra kerülő **VGT Környezeti Vizsgálati Fórum ülésein** és a VGT társadalmi partnerségi folyamatában, a különböző érdekcsoportok és érintettek képviselői számára szervezett, országos és regionális egyeztetéseken kerülnek megvitatásra.

Az SKV anyagok és jelentések - hasonlóan a VGT társadalmi konzultációs anyagokhoz - a www.vizeink.hu oldalon kerülnek elhelyezésre, ahol az azokkal kapcsolatos vélemények megfogalmazására és nyomon követésére lesz lehetőség.

A következő oldalon a VGT tervezéséhez illesztett SKV folyamat főbb lépéseit és tervezett ütemezését mutatjuk be.

3.3. A partnerségi folyamatban alkalmazott módszerek

Az alkalmazott kommunikációs technikák és megoldások felsorolása:

- Közvetlen kommunikáció /fórumokon, egyeztetéseken/
- Írott dokumentációk cseréje (tervezőkkel és a kötelezően bevonandó partnerekkel)
- Internetes kommunikáció / a széles nyilvánosság bevonására, egyeztetések tervezőkkel, társadalmi partnerekkel, kérdőívek, közvetlen megkeresések elektronikus úton/
- Környezeti vizsgálati fórum működésének rendje
- A résztvevők számára legfontosabb tudni valók a működés kereteiről (pl. összetétel (tagok), kötelező részvétel, vizeink.hu alkalmazása, írásos anyagok időben stb.)

3.4. A partnerségi folyamat dokumentálása

Működése, dokumentációs rendszere, illeszkedik a vizsgálat folyamataihoz, a vizeink.hu alkalmazása a rendeletben megjelölt szervekkel és a széleskörű társadalmi véleményekkel kapcsolatos egyeztetések lebonyolításában javasolt.

Technikai, informatikai háttérrel támogatott dokumentációs rendszer kerül kialakításra, amely lehetővé teszi a visszakereséseket, illetve a végső összesítés elkészítését az egyeztetési folyamatokról, lépésekről és azok eredményességéről.

ADATLAP

a Vízgyűjtő-gazdálkodási tervek készítése” című KEOP 2.5.0 projekt keretében működtetett
VIZEINK.HU honlapon történő dokumentumok publikálásához

1. A beküldő szervezet neve:

1.1. Kontakt személy:

1.2. Telefonszám:

1.3. E-mail:

2. A dokumentum címe:

2.1. A dokumentum típusa:

2.2. A dokumentum státusza:

2.3. A dokumentum verziószáma:

2.4. A dokumentum zárásának időpontja:

2.5. A publikálás kezdete:

2.6. A publikálás vége:

3. A dokumentum helye a tervezési rendszerben:

országos

regionális

helyi

4. Kulcsszavak:

5. Egyéb fontos kérdés a honlapon történő publikációval kapcsolatban:

Amennyiben az adatlap kitöltésével kapcsolatban kérdése merül fel, kérjük írjon a vizeink@respect.hu címre!